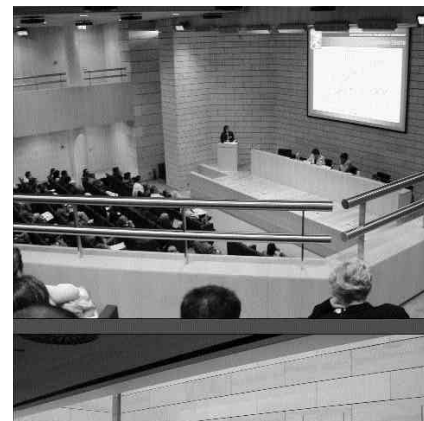

5η Διεθνής Συνάντηση για την Αποκατάσταση των Μνημείων Ακροπόλεως

Αθήνα, 4-6 Οκτωβρίου 2002

Νέο Κτήριο Διοικήσεως Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος – Αμφιθέατρο Υπουργείου Πολιτισμού

νται έγχρωμα στρώματα, στις περιπτώσεις των χαλαρών επικαθίσεων αιθάλης και της ομοιόμορφης συμπαγούς κρούστας προκαλεί δυσχρωματισμό στο γυψοποιημένο Πεντελικό μάρμαρο. Έτσι, για τις δύο αυτές περιπτώσεις, δοκιμάστηκε, για πρώτη φορά, η ταυτόχρονη συνδυαστική δράση υπερύθρου και υπεριώδους ακτινοβολίας, με εξαιρετικά αποτελέσματα.

Οι παρατηρήσεις αυτές οδήγησαν στον σχεδιασμό ενός νέου πρωτότυπου συστήματος, που ανέπτυξε το ΙΗΔΛ-ΙΤΕ, με τεχνικά χαρακτηριστικά και εργονομικό σχεδιασμό ειδικά για τον καθαρισμό της δυτικής ζωφόρου. Το σύστημα αυτό έχει τη δυνατότητα λειτουργίας σε δύο μήκη κύματος (υπερύθρο 1064 nm και υπεριώδες 355 nm), με δυνατότητα μεμονωμένης ή/και ταυτόχρονης χρήσης των δύο δεσμών, σε διάφορες μεταξύ τους αναλογίες ενεργειών. Για την επιτάχυνση των εργασιών το νέο αυτό σύστημα λείζερ λειτουργεί παράλληλα με το εργαστηριακό του ΙΗΔΛ-ΙΤΕ, που έχει τροποποιηθεί ανάλογα. Ήδη ολοκληρώνεται ο καθαρισμός των τριών πρώτων λίθων και, σύμφωνα με το πρόγραμμα, τον Οκτώβριο του 2003 θα μπορούν να εκτεθούν έξι λίθοι, οι υπ' αριθμ. ΔΖ ΙΙΙ, ΔΖ ΙV, ΔΖ V, ΔΖ VI, ΔΖ VII και ΔΖ XIII. Σταδιακά θα ολοκληρώνεται η συντήρηση και των υπολοίπων λίθων, με πέρασ τον Απρίλιο του 2004. Μετά τη συντήρησή τους οι λίθοι της δυτικής ζωφόρου θα εκτεθούν στο νέο Μουσείο Ακροπόλεως. Στην θέση τους, στο μνημείο, θα τοποθετηθούν αντίγραφα από τεχνητό λίθο.

Η ομάδα συντήρησης της δυτικής ζωφόρου αποτελείται από τις συντηρήτριες Α. Πάνου και Κ. Φραντζικινάκη καθώς και τους μαρμαροτεχνίτες Κ. Δημόπουλο και Ι. Σκαλκώτο. Τον καθαρισμό πραγματοποιούν οι ως άνω συντηρήτριες καθώς και ο συντηρητής Κ. Βασιλειάδης με τη συνδρομή της φυσικού Θ. Δίτσα, συνεργάτη του ΙΗΔΛ-ΙΤΕ. Από πλευράς Εφορείας Ακροπόλεως οι εργασίες στη ζωφόρο εποπτεύονται από την αρχαιολόγο κα Χρ. Βλασοπούλου.

Εύη Παπακωνσταντίνου
Χημικός Μηχανικός
Προϊσταμένη του Τομέα Συντήρησης
της ΥΣΜΑ

Η τέχνη και η αρχιτεκτονική της αθηναϊκής Ακρόπολης περιλαμβάνεται στη διδακτέα ύλη των περισσότερων σχολείων σε όλον τον κόσμο. Το ενδιαφέρον εκπαιδευτικών, μαθητών αλλά και του ευρύτερου κοινού καθώς και η πεποίθηση ότι η καλύτερη μορφή συντήρησης είναι η προληπτική συντήρηση, η οποία αρχίζει μέσα από την εκπαίδευση, ώθησαν την Επιτροπή Συντηρήσεως Μνημείων Ακροπόλεως (ΕΣΜΑ) σε συνεργασία με την Α' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων (Α' ΕΠΚΑ) να ξεκινήσουν εκπαιδευτικά προγράμματα ήδη από το 1987.

Σήμερα ο Τομέας Ενημέρωσης και Εκπαίδευσης της Υπηρεσίας Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης (ΥΣΜΑ) σε συνεργασία

Εκπαιδευτική μουσειοσκευή «Η Ζωφόρος του Παρθενώνα». Φωτ. Σ. Μαυρομιάτης

με την Α' ΕΠΚΑ, αφενός παρέχει στοιχεία για τις δραστηριότητες της ΕΣΜΑ και της ΥΣΜΑ στο πνεύμα της σύγχρονης διεθνούς πρακτικής πληροφόρησης των πολιτών για τα μεγάλα δημόσια έργα κι αφετέρου διευκολύνει την επαφή των μαθητών με την τέχνη και την αρχιτεκτονική της κλασικής αρχαιότητας, καθώς και με τα μεγάλα έργα συντήρησης και αναστήλωσης, που πραγματοποιούνται στον Ιερό Βράχο.

Ειδικότερα ο Τομέας:

Α. Οργανώνει εκπαιδευτικά προγράμματα για συγκεκριμένες ομάδες και ειδικότερα για σχολικές τάξεις –περίπου 25 μαθητών η

καθεμία– με θέμα την Ακρόπολη και τα μνημεία της.

Β. Διεξάγει σεμινάρια σε εκπαιδευτικούς και φοιτητές με στόχο την επιμόρφωση τους σε θέματα κλασικής αρχιτεκτονικής και τέχνης καθώς και σε θέματα αναστήλωσης κλασικών μνημείων.

Γ. Παράγει εκπαιδευτικό υλικό σχετικά με την κλασική τέχνη και αρχιτεκτονική καθώς και με τα αναστηλωτικά έργα στην Ακρόπολη, το οποίο δανείζει ή παρέχει μόνιμα σε σχολεία.

Δ. Οργανώνει ειδικά συνέδρια για εκπαιδευτικούς με θέμα: «Εκπαιδευτικοί και

προγράμματα για την Ακρόπολη» και εκδίδει τα πρακτικά τους.

Ε. Σχεδιάζει εκθέσεις σε συνεργασία με το επιστημονικό προσωπικό των έργων και άλλους φορείς.

Α. Εκπαιδευτικά προγράμματα

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα απευθύνονται σε μαθητές της Δ' και Ε' Δημοτικού και της Α' Γυμνασίου, καθώς η θεματική ενότητα της Ακρόπολης εντάσσεται στη διδακτέα ύλη τους. Η επίσκεψη οργανώνεται με βάση κάποιο συγκεκριμένο κάθε φορά θέμα και καθορίζεται από την ηλικία

και τις γνώσεις των παιδιών. Τα προγράμματα συνοδεύονται από ειδικά οδοιπορικά φυλλάδια και ανάλογο κάθε φορά εποπτικό υλικό. Διεξάγονται στην Ακρόπολη και στο Κέντρο Μελετών Ακροπόλεως.

Μέσα στα χρόνια εξελίχθηκαν και ολοκληρώθηκαν προγράμματα και ειδικά αφιερώματα σχετικά με την Ακρόπολη και τα μνημεία της, τον αρχαίο Περίπατο της Ακρόπολης, την τοπογραφία του Ιερού Βράχου μέσα από τα κείμενα του Πλουτάρχου και του Παιουανία καθώς επίσης και μέσα από τη λατρεία της θεάς Αθηνάς, τη ζωφόρο του Παρθενώνα, την κατασκευή των αρχαίων ναών και την αναστήλωση των αρχαίων μνημείων. Συνολικά μέχρι σήμερα έχουν συμμετάσχει σε αυτά περίπου 62.000 μαθητές από σχολεία όλης της χώρας.

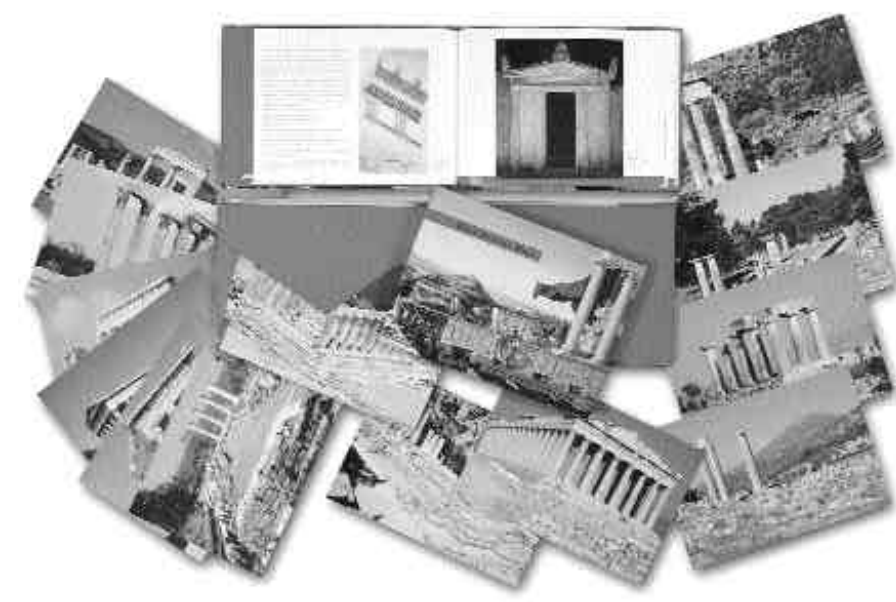
Η επιλογή των σχολείων, με τα οποία συνεργάζεται ο Τομέας, γίνεται με βάση το ενδιαφέρον των ίδιων των εκπαιδευτικών και τηρείται αυστηρά η σειρά προτεραιότητας της αίτησης των σχολείων. Η επένδυσή μας γίνεται στους εκπαιδευτικούς, διότι αν αυτοί γνωρίσουν καλύτερα την αρχαία τέχνη θα μπορέσουν να μεταδώσουν και στους μαθητές τους την αγάπη και τον σεβασμό τους για τα μνημεία.

Η συνεργασία της Υπηρεσίας με κάθε έναν εκπαιδευτικό καταγράφεται από το 1988 σε ένα αρχείο, το οποίο περιέχει στοιχεία για περίπου 1600 εκπαιδευτικούς και 1100 σχολεία με τις διευθύνσεις τους, τα προγράμματα και τα ειδικά συνέδρια στα οποία έχουν συμμετάσχει καθώς και τις μουσειοσκευές που έχουν δανεισθεί. Η επεξεργασία των δεδομένων αυτών δίνει τη δυνατότητα χαρτογράφησης των σχολείων και των διδασκόντων, που συμμετέχουν στα εκπαιδευτικά προγράμματα της Ακρόπολης τα τελευταία 15 χρόνια. Είναι πολύ ενδιαφέρουσα μέσα στα χρόνια τόσο η περιοδική όσο και η συνεχής συμμετοχή ορισμένων σχολείων στα προγράμματα και ειδικά από κάποιες συγκεκριμένες περιοχές.

Β. Σεμινάρια

Η συνεργασία του Τομέα Ενημέρωσης και Εκπαίδευσης με τους εκπαιδευτικούς παίρνει πιο συγκεκριμένη μορφή με τα ειδικά σεμινάρια που οργανώνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα στο Κέντρο Μελετών Ακροπόλεως, αλλά και σε όλη την Ελλάδα και στο εξωτερικό. Σεμινάρια γίνονται σε ομάδες εκπαιδευτικών μετά από αίτησή

τους. Στα σεμινάρια αυτά έχουν συμμετάσχει περίπου 14.000 εκπαιδευτικοί. Σε αυτά παρουσιάζεται το εκπαιδευτικό υλικό του Τομέα καθώς και στοιχεία από την αρχιτεκτονική, την τέχνη και την ιστορία της κλασικής εποχής και των μνημείων της, τα οποία μπορούν να ενταχθούν στη διδακτέα ύλη, εμπλουτίζοντας τη διδασκαλία. Σεμινάρια έχουν πραγματοποιηθεί σε αρχαιολόγους, σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές Πανεπιστημιακών Σχολών, σε διευθυντές και στελέχη δημόσιων, δημοτικών, κινητών, παιδικών, πανεπιστημιακών και σχολικών βιβλιοθηκών από όλη την Ελλάδα και, κυρίως, σε πολλούς έλληνες και ξένους εκπαιδευτικούς σε συνεργασία με διάφορους φορείς, όπως πολλές Διευθύν-

Εκπαιδευτικό υλικό μουσειοσκευής «Ένας Αρχαίος Ναός». Φωτ. Σ. Μαυρομιάτης

σεις Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας (Αλεξανδρούπολης, Αττικής, Ιωαννίνων, Θεσσαλονίκης, Καβάλας, Καλαμάτας, Πάτρας, Σαντορίνης), το Ινστιτούτο Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης (ΙΠΟΔΕ) του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ), τα Πανεπιστήμια Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Πατρών, Ιωαννίνων, Αιγαίου, Θεσσαλίας, Θράκης, την Ένωση Καθηγητών Καλλιτεχνικών Μαθημάτων Μέσης Εκπαίδευσης, το πρόγραμμα ΜΕΛΙΝΑ «Εκπαίδευση και Πολιτισμός», το Ελληνικό Τμήμα του ICOM και το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών κ.ά.

Ένα ιδιαίτερο δίκτυο συνεργασίας του Τομέα έχει δημιουργηθεί με τις ξένες Αρχαιολογικές Σχολές στην Ελλάδα, καθώς και με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Δελφών. Ομάδες καθηγητών των αρχαίων ελληνικών από την Αγγλία, τη Δανία και την Ολλανδία καθώς και προσκεκλημένοι του Ευρωπαϊκού Κέντρου Δελφών από όλες τις ευρωπαϊκές χώρες και ειδικότερα από τη Γερμανία και την Ιρλανδία έχουν συμμετάσχει σε σεμινάρια.

Επίσης σε συνεργασία με τα Υπουργεία Παιδείας της Κύπρου, του Βελγίου και της Ουκρανίας έχουν πραγματοποιηθεί σεμινάρια στη Λευκωσία, στις Βρυξέλλες, στο Κίεβο και στην Οδησό.

Όλοι οι συμμετέχοντες στα σεμινάρια

καθώς και στα ειδικά συνέδρια, που διοργανώνονται από τον Τομέα, παίρνουν ενημερωτικό εκπαιδευτικό υλικό στην ελληνική ή στην αγγλική γλώσσα.

Γ. Εκπαιδευτικό υλικό

Πρόκειται για εκπαιδευτικές εκδόσεις, μουσειοσκευές, εκπαιδευτικούς φακέλους, βιβλία, έντυπα-οδοιπορικά που συνοδεύουν τα προγράμματα, ταινίες, CD-ROM, αφίσες και παιχνίδια. Οι εκδόσεις του Τομέα αναφέρονται σε 20 διαφορετικά θέματα και συνολικά έχουν κυκλοφορήσει σε περισσότερα από 250.000 αντίτυπα σε ελληνική και αγγλική γλώσσα.

Στόχος του υλικού είναι να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να προετοιμαστούν καλύτερα τόσο για το μάθημα στο σχολείο, όσο και για την επίσκεψη της τάξης στον αρχαιολογικό χώρο και το Μουσείο.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στην παροχή υλικού σε εκπαιδευτικούς φορείς. Κάθε σχολείο, πάντοτε μετά από αίτηση, παίρνει για τη βιβλιοθήκη του έναν φάκελλο με εκπαιδευτικό υλικό και αφίσες, που το βοηθούν να συνεχίσει την επαφή του με τα μνημεία μέσα στην τάξη. Ξεχωριστή μέριμνα υπάρχει για την καλύτερη ποιότητα του κάθε εντύπου που προσφέρεται, την επιστημονική του αρτιότητα, τη μεγαλύτερη δυνατή εκπαιδευτική του διάσταση αλλά παράλληλα και την αισθητική του. Πεποίθηση του Τομέα αποτελεί το γεγονός ότι τα έντυπα είναι πολύ σημαντικά, διότι δίνονται σε πολύ περισσότερους εκπαιδευτικούς και μαθητές. Μέσα από αυτή τη διάχυση του υλικού επιτυγχάνεται μία καλύτερη και πιο επιστημονική προσέγγιση του τεράστιου εκπαιδευτικού δυναμικού της αθηναϊκής Ακρόπολης και της εποχής που συμβολίζει.

Έτσι, μέσα στα πλαίσια της συνεργασίας με όλους τους παραπάνω φορείς καθώς και με το Υπουργείο Αιγαίου, τη Βουλή των Ελλήνων, πολλές ελληνικές πρεσβείες, το Ίδρυμα Ελληνικού Πολιτισμού, το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Εφορείες Αρχαιο-

τήτων και Μουσεία όλης της χώρας και του εξωτερικού υπολογίζεται ότι περίπου 4000 σχολεία έχουν στις βιβλιοθήκες τους τα εκπαιδευτικά έντυπα και στους τοίχους τους τις αφίσες του Τομέα.

Μέσα στα χρόνια έγινε φανερό ότι παράλληλα με την προετοιμασία του κάθε εκπαιδευτικού μέσω της παροχής υλικού, των σεμιναρίων και των ειδικών συνεδρίων που διοργανώνονται, μία άλλη δυνατότητα ανταποκρίσεως στον μεγάλο αριθμό αιτήσεων για συμμετοχή σε προγράμματα είναι η επέκταση του Τμήματος Δανεισμού, το οποίο αναπτύσσεται συνεχώς και βασίζεται κυρίως σε Εκπαιδευτικές Μουσειοσκευές. Οι μουσειοσκευές αποτελούν ένα πολύπλευρο εποπτικό υλικό. Κάθε μία περιέχει βιβλία, διαφάνειες, παιχνίδια, προπλάσματα μνημείων κι αντίγραφα αρχαίων αντικειμένων, τα οποία ως σύνολο αποτελούν ένα ειδικά σχεδιασμένο εκπαιδευτικό υλικό εναλλακτικής διδασκαλίας στην τάξη ή σε κάποιον άλλο χώρο πολιτισμικής αναφοράς. Το αρχέτυπο του κλειστού κουτιού γεμάτου με δώρα συνδυάζεται με τις νέες τεχνολογίες, το κείμενο συνδυάζεται με την εικόνα και το αντικείμενο, έτσι ώστε η μάθηση να γίνεται ένα γοητευτικό παιχνίδι.

Οι μουσειοσκευές του Τομέα έχουν τα εξής θέματα:

1) Πάμε στην Ακρόπολη

- 2) Ένας Αρχαίος Ναός
- 3) Λιθοξοϊκή
- 4) Αρχαία Ελληνική Ενδυμασία
- 5) Αρχαία Ελληνικά Μουσικά Όργανα
- 6) Η Ζωφόρος του Παρθενώνα
- 7) Το Δωδεκάθεο

Οι μουσειοσκευές αυτές, ως δανειστικό υλικό, μέσα στα χρόνια έχουν ταξιδέψει σε 2.350 σχολεία στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και έχουν χρησιμοποιηθεί από περίπου 150.000 μαθητές.

Το 2001 ολοκληρώθηκε ένα μεγάλο ειδικό πρόγραμμα, ο σχεδιασμός και η αναπαραγωγή τεσσάρων μουσειοσκευών σε πολλαπλά αντίγραφα. Από την πρώτη τους μορφή, που υλοποιήθηκε κατά τα έτη 1990-1993, οι νέες μουσειοσκευές έχουν μετεξελιχθεί, έτσι ώστε να είναι πιο εύχρηστες και να επιτρέπουν την πολλαπλή αναπαραγωγή τους, ανάλογα με τις ανάγκες που θα προκύψουν. Διακινούνται τόσο στην Ελλάδα, όσο και στο εξωτερικό και για τον λόγο αυτό τα έντυπα έχουν μεταφραστεί και στην αγγλική γλώσσα.

Ο Τομέας μέχρι το 2001 δάνειζε 15 μουσειοσκευές σε περίπου 200 σχολεία τον χρόνο. Οι νέες μουσειοσκευές, μας έδωσαν για πρώτη φορά την ευκαιρία να τις προσφέρουμε σε εκπαιδευτικούς φορείς, αλλά και την ευχέρεια να τις δανείζουμε σε περισσότερα σχολεία τον χρόνο και για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

Το μεγαλύτερο μέρος του υλικού αυτού αποτέλεσε όμως τη μόνιμη δωρεά του Υπουργείου Πολιτισμού σε ένα δίκτυο επιλεγμένων σχολείων και εκπαιδευτικών φορέων σε όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό, μετά από συγκεκριμένη διαδικασία σταδιακής αξιολόγησης, έτσι ώστε το υλικό να αξιοποιηθεί από τους αποδέκτες του με τον καλύτερο τρόπο.

Οι τέσσερις νέες μουσειοσκευές έχουν τους τίτλους: «Πάμε στην Ακρόπολη», «Ένας Αρχαίος Ναός», «Η Ζωφόρος του Παρθενώνα» και το «Δωδεκάθεο». Αν και είναι θεματικά ανεξάρτητες, μπορούν να αποτελέσουν κι ένα σύνολο, μέσα από το οποίο προσεγγίζεται με νέα μέσα ο πολιτισμός της αρχαίας Ελλάδας. Η εικόνα ενός λαμπρού αρχαίου Ιερού (μουσειοσκευή «Πάμε στην Ακρόπολη»), όπου λατρεύονταν οι θεοί (μουσειοσκευή «Το Δωδεκάθεο»), μέσα σε μεγαλοπρεπείς ναούς (μουσειοσκευή

«Ένας Αρχαίος Ναός») στολισμένους με γλυπτά μοναδικής τέχνης (μουσειοσκευή «Η Ζωφόρος του Παρθενώνα») ζωντανεύει ανάγλυφα μπροστά στα μάτια των μαθητών. Ο κόσμος της αρχαιότητας προσεγγίζεται έτσι από τους μαθητές με ευχάριστο και δημιουργικό τρόπο.

Η μουσειοσκευή με θέμα «Το Δωδεκάθεο» επιλέχθηκε το 2001 από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο για να δοθεί ως εκπαιδευτικό υλικό στα σχολεία του προγράμματος της Ευέλικτης Ζώνης του ΥΠΕΠΘ. Συνολικά έχει δοθεί από το ΥΠΕΠΘ αλλά και από την Υπηρεσία σε 600 σχολεία και εκπαιδευτικούς φορείς όλης της χώρας.

Οι δύο μουσειοσκευές, η πρώτη με τίτλο «Πάμε στην Ακρόπολη», που αναπαρήχθη με χορηγία του Ιδρύματος Σταύρος Σ. Νιάρχος σε 100 αντίγραφα στην ελληνική και 100 αντίγραφα στην αγγλική γλώσσα, και η δεύτερη με τίτλο «Ένας Αρχαίος Ναός», που αναπαρήχθη με χορηγία του Ιδρύματος Μποδοσάκη σε 100 αντίγραφα, δόθηκαν σε εκπαιδευτικούς φορείς κατά το σχολικό έτος 2001-2002. Οι δύο αυτές χορηγίες εξασφαλίστηκαν χάρη στη βοήθεια της Ένωσης Φίλων της Ακροπόλεως.

Στην Ελλάδα οι δύο μουσειοσκευές διανεμήθηκαν σε 47 νομούς όλης της χώρας. Η επιλογή των σχολείων και των εκπαιδευτικών φορέων έγινε μετά από ειδική διαδικασία βάσει ερωτηματολογίου, που εστάλη σε 1100 φορείς 51 νομών της χώρας. Βασικά κριτήρια για την τελική επιλογή ήταν:

1. Η κατά το δυνατόν μεγαλύτερη διασπορά των μουσειοσκευών σε ολόκληρη την Ελλάδα.
  2. Η συνολική εικόνα που παρουσίασε το κάθε σχολείο (ο αριθμός των μαθητών του, οι σχολικές δραστηριότητες, η συνεργασία με άλλα σχολεία, η συμμετοχή σε διάφορα προγράμματα, η ύπαρξη βιβλιοθήκης στο σχολείο) μέσα από το ερωτηματολόγιο.
  3. Η ουσιαστική επιθυμία του εκπαιδευτικού να χρησιμοποιήσει μία μουσειοσκευή στο σχολείο του.
- Η τελική επιλογή των σχολείων και των φορέων έγινε από την Υπηρεσία μας. Μετά από σεμινάριο σχετικά με το περιεχόμενο και τη χρήση των μουσειοσκευών στην εκπαιδευτική πράξη όλοι όσοι είχαν επιλε-

γεί παρέλαβαν το εκπαιδευτικό υλικό για τον φορέα τους.

Έγινε ένας συνδυασμός Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας, καθώς επίσης και σχολείων δημοτικών, γυμνασίων, λυκείων, πειραματικών, σχολείων σε μεγάλες πόλεις αλλά και σε μικρότερες καθώς και σε νησιά.

Επίσης δωρήθηκαν σε Πανεπιστημιακές Σχολές με ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την κλασική αρχιτεκτονική και τέχνη. Επιπλέον δωρήθηκαν σε Δημόσιες Κεντρικές Βιβλιοθήκες, σε βιβλιοθήκες του Κέντρου Παιδι-

Είκοσι μουσειοσκευές δόθηκαν στην Κύπρο μετά από αναλυτικό σεμινάριο.

Σε συνεργασία με το ΙΠΟΔΕ του Υπουργείου Παιδείας μουσειοσκευές δόθηκαν στους Συντονιστές Εκπαίδευσης σε όλον τον κόσμο. Έτσι οι μουσειοσκευές ταξίδεψαν από την Αίγυπτο μέχρι την Αυστραλία, από τον Καναδά στην Σκανδιναβία και την Τουρκία.

Δόθηκαν σε μεγάλα Μουσεία, όπως το Metropolitan της Νέας Υόρκης, το Ashmolean της Οξφόρδης, το Βρετανικό στο Λονδίνο, το Λούβρο στο Παρίσι, τα Musei Civici της Βενετίας, το Μουσείο της Πίζας και

Εκπαιδευτικό υλικό μουσειοσκευής «Πάμε στην Ακρόπολη». Φωτ. Σ. Μαυρομμάτης

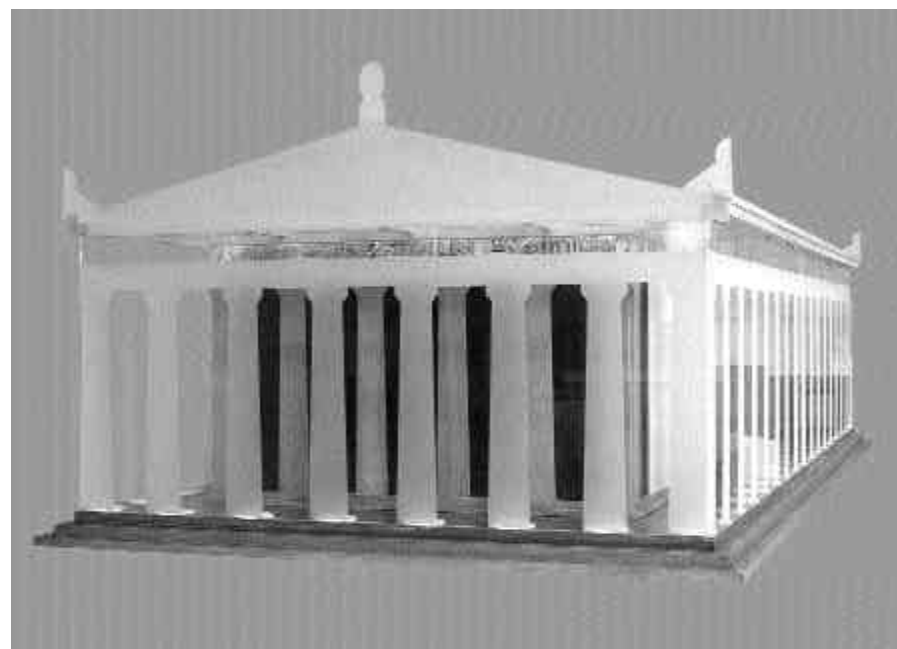
κού και Εφηβικού Βιβλίου, στο δίκτυο βιβλιοθηκών του νομού Έβρου, στις κινητές μονάδες βιβλιοθηκών του Υπουργείου Μακεδονίας-Θράκης και του νομού Καρδίτσας.

Τέλος, μουσειοσκευές δόθηκαν σε Τμήματα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων Εφορειών Αρχαιοτήτων, Αρχαιολογικών Μουσείων, αλλά και Μουσείων με καθαρά εικαστικό χαρακτήρα καθώς και άλλων φορέων με τους οποίους συνεργάζεται ο Τομέας. Τον Μάιο του 2003 έγινε ειδικό συνέδριο αξιολόγησης των αποτελεσμάτων της χρήσης των δύο μουσειοσκευών από τους διαφόρους φορείς.

Οι μουσειοσκευές δωρήθηκαν και σε πολλά μέρη εκτός Ελλάδας:

το Μουσείο του Paestum στην Ιταλία, το Εθνικό Μουσείο Βουκουρεστίου στη Ρουμανία, το Εθνικό Μουσείο στο Ρανκενο της Γιουγκοσλαβίας. Επίσης μουσειοσκευές χαρίστηκαν σε μεγάλα Πανεπιστήμια, όπως το Πανεπιστήμιο της Indiana, της Νέας Υόρκης, του Fairfield, της Καλιφόρνιας στο Berkeley και το Yale στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, το Πανεπιστήμιο του Tübingen στη Γερμανία και το National Kobe στην Ιαπωνία. Παράλληλα δόθηκαν σε μεγάλα ξένα σχολεία με ιδιαίτερο τμήμα Ελληνικών στην Αιθιοπία, την Αυστρία, το Βέλγιο, τη Γερμανία, την Ιρλανδία, τη Ν. Αφρική, την Ολλανδία, την Ουκρανία και τη Χιλή.

Η μουσειοσκευή με θέμα «Η Ζωφόρος του

Εκπαιδευτικό πρόπλασμα του Παρθενώνος (κλ. 1:20) με τη ζωφόρο στην αρχική της θέση. Φωτ. Σ. Μαυρομμάτης

Εκπαιδευτική μουσειοσκευή «Ένας Αρχαίος Ναός». Φωτ. Σ. Μαυρομμάτης

Παρθενώνα» αποφασίστηκε να δοθεί σε μια επόμενη φάση παροχής εκπαιδευτικού υλικού, κατά το προσεχές σχολικό έτος 2003-2004.

Δ. Ειδικά συνέδρια

Ο Τομέας οργανώνει συνέδρια με θέμα «Εκπαιδευτικοί και προγράμματα για την Ακρόπολη», που αποτελούν ένα βήμα διαλόγου μεταξύ εκπαιδευτικών με κοινά ενδιαφέροντα για τη διδασκαλία μέσα από το πολιτισμικό μας περιβάλλον. Η Ακρόπολη αφ' ενός λόγω της σημασίας της και αφ' ετέρου λόγω της ύπαρξης οργανωμένου Τομέα Εκπαίδευσης δημιουργεί απλώς το ερέθισμα και την παρότρυνση για να προχωρήσουν οι εκπαιδευτικοί σε δικές τους εργασίες και να αναπτύξουν τις δικές τους ιδέες. Έχουν πραγματοποιηθεί επτά συνέδρια (1991, 1993, 1994, 1996, 1998, 2001, 2003). Κατά πάγια τακτική τυπώνονται πρακτικά ή περιλήψεις των ανακοινώσεων των συνεδρίων.

Στα συνέδρια αυτά λαμβάνουν μέρος 150-200 εκπαιδευτικοί κάθε φορά και παρουσιάζονται 15-20 ανακοινώσεις. Η αξία των συνεδρίων συνίσταται στην πολυμερή και διεπιστημονική προέλευση των ανακοινώσεων. Οι 130 ανακοινώσεις και τα πρακτικά τους αποτελούν σήμερα ένα πολύ ενδιαφέρον και πλούσιο σε ιδέες σύνολο

εργασιών σχετικών με την Ακρόπολη, εφαρμοσμένων από εκπαιδευτικούς. Μέσα στα χρόνια έχουν επιπλέον κατατεθεί στη βιβλιοθήκη μας και περίπου άλλες 100 εργασίες εκπαιδευτικών, που συμπληρώνουν το αρχείο του Τομέα.

Τα ολοκληρωμένα αυτά αποτελέσματα των μαθητικών εργασιών εικονογραφούν και περιγράφουν με τον καλύτερο τρόπο τη διαδικασία διδασκαλίας που ακολουθήθηκε κάθε φορά. Ο εκπαιδευτικός που ενδιαφέρεται έχει τη δυνατότητα να δει συγκεντρωμένα πρωτότυπα προγράμματα σχετικά με την Ακρόπολη και την εποχή της, τα οποία εμπεριέχουν νέες ιδέες, μεθόδους και εφαρμογές που συνάδελφοί τους με το ίδιο υπόβαθρο, τις ίδιες δυνατότητες και τους ίδιους στόχους δημιούργησαν.

Ε. Εκθέσεις

Στα πλαίσια διαφόρων εκθέσεων και συνεδρίων οι μουσειοσκευές και γενικότερα οι εκδόσεις του Τομέα έχουν παρουσιαστεί σε πολλά μέρη στην Ελλάδα, όπως το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, το Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας, το Γαλλικό Ινστιτούτο, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Δελφών, πολλούς πανεπιστημιακούς χώρους και πολλές βιβλιοθήκες. Επίσης στο εξωτερικό έχουν γίνει εκθέσεις σε μουσεία σε πολλές πόλεις, όπως στην Αλεξάνδρεια, στο

Άμστερνταμ, στο Βουκουρέστι, στο Βελιγράδι, στο Ζάγκρεμπ, στη Λευκωσία, στην Οδησό και το Κίεβο, στην Οζάκα, στα Σκόπια κ.ά.

Επίσης έχουν παρουσιαστεί σε διεθνείς εκθέσεις βιβλίων, όπως στη Μπολόνια και στη Φρανκφούρτη.

Τέλος έκθεση όλου του εκπαιδευτικού υλικού έγινε, μετά από πρόσκληση, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στις Βρυξέλλες.

Στα πλαίσια των παραπάνω εκθέσεων πραγματοποιήθηκαν ενημερωτικά σεμινάρια σε εκπαιδευτικούς, κατά τα οποία παρουσιάστηκε το εκπαιδευτικό υλικό κι οι δυνατότητες χρησιμοποίησής του στην εκπαιδευτική διαδικασία. Μετά από αυτά τα σεμινάρια δόθηκε το αντίστοιχο ενημερωτικό υλικό του Τομέα σε όσους τα παρακολούθησαν.

Για τη σχολική χρονιά 2003-2004 ο Τομέας, συμμετέχοντας στις παράλληλες εκδηλώσεις της Ελλάδας για το έτος 2004 και τους Ολυμπιακούς αγώνες της Αθήνας, οργανώνει ένα ειδικό πρόγραμμα με θέμα «Τα Παναθήναια μέσα από τη Ζωφόρο του Παρθενώνα», που θα έχει ως βασικό άξονα τη νέα μουσειοσκευή «Η Ζωφόρος του Παρθενώνα».

Τα Παναθήναια ήταν η μεγαλύτερη γιορτή της αρχαίας Αθήνας. Σπουδαίοι αθλητικοί αγώνες συνδυάζονταν με αγώνες ραψωδίας και μουσικής, ενώ μία μεγάλη πομπή, αυτή που εικονίζεται στη ζωφόρο του

Εκπαιδευτική μουσειοσκευή «Λιθοξοϊκή». Φωτ. Σ. Μαυρομμάτης

Παρθενώνα, ανέβαινε στην Ακρόπολη την 28η Εκατομβαιώνος, το δεκαπενταύγουστο

δηλαδή, ακριβώς στο διάστημα που θα διεξαχθεί η Ολυμπιάδα του 2004.

Ο Τομέας θα συνεργαστεί ολόκληρη τη σχολική χρονιά με δίκτυα σχολείων και βιβλιοθηκών. Το πρόγραμμα θα ξεκινήσει τον Νοέμβριο με ένα ειδικό Σεμινάριο, που θα αποτελείται από διάφορα εργαστήρια. Στο τέλος του σεμιναρίου θα δοθεί στους φορείς εκπαιδευτικό υλικό. Καθ' όλη τη χρονιά ο Τομέας θα παρέχει επιστημονική στήριξη και υλικό στα σχολεία που θα λάβουν μέρος. Στο τέλος του σχολικού έτους 2003-2004, και λίγο πριν την έναρξη των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 στην Αθήνα, ο Τομέας θα διοργανώσει το 8ο ειδικό Συνέδριο με θέμα «Εκπαιδευτικοί και Προγράμματα για την Ακρόπολη», στο οποίο οι εκπαιδευτικοί που έλαβαν μέρος στο πρόγραμμα θα παρουσιάσουν τις εργασίες τους, οι οποίες θα τυπωθούν στα επόμενα πρακτικά.

Κ. Χατζησαλάνη
Αρχιτέκτων-Αρχαιολόγος, Προϊσταμένη
Ε. Καϊμάρα, Α. Λεοντή, Αρχαιολόγοι
Τομέας Ενημέρωσης και Εκπαίδευσης
της ΥΣΜΑ

Το CD-ROM και το φωτογραφικό ανάπτυγμα της ζωφόρου του Παρθενώνος. Φωτ. Σ. Μαυρομμάτης

Η Ζωφόρος του Παρθενώνα

Α. Φωτογραφικό ανάπτυγμα: η ζωφόρος του Παρθενώνα

Πρόκειται για ένα φωτογραφικό ανάπτυγμα της ζωφόρου του Παρθενώνα σε κλίμακα 1:20, μήκους 8 μέτρων. Οι φωτογραφίες και η σύνθεσή τους έγιναν από τον Σ. Μαυρομμάτη και τα κείμενα από την Κ. Χατζησαλάνη. Εκδόθηκε το 2002 στην ελληνική και αγγλική γλώσσα.

Στη φωτογραφική αυτή ανασύνθεση έχουν συγκεντρωθεί φωτογραφίες όλων των σωζόμενων λίθων της ζωφόρου, οι οποίες έχουν συμπληρωθεί με τα σωζόμενα σχέδια του J. Carrey (1674) και του J. Stuart, με σκοπό να δοθεί η κατά το δυνατόν πληρέστερη εικόνα του συνόλου.

Β. CD ROM: η ζωφόρος του Παρθενώνα - εικονική αναπαράσταση του συνόλου των παραστάσεων της ζωφόρου του Παρθενώνα

Η παρούσα εφαρμογή έγινε το 2003 από την Υπηρεσία μας (ΥΣΜΑ-Α' ΕΠΙΚΑ) σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών. Συντελεστές της είναι οι Α. Χωρέμη, Κ. Χατζησαλάνη, Σ. Μαυρομμάτης, Κ. Αντωνιάδης, Ε. Σαχίνη και Ε. Καϊμάρα.

Απευθύνεται στο ευρύτερο κοινό αλλά και

στους ειδικούς. Ο κυρίως πίνακας επιλογών (μενού) αποτελείται από τις εξής ενότητες: τη γενική εισαγωγή, την περιήγηση στη ζωφόρο, όπου ο χρήστης οδηγείται γύρω γύρω στο μνημείο, για να δει τη ζωφόρο συνολικά, από τα αριστερά προς τα δεξιά και αντίστροφα καθώς και την περιγραφή των παραστάσεων της ζωφόρου ανά λίθο, όπου παρουσιάζεται ο κάθε λίθος μόνος, μεγαλύτερος, με ένα δικό του περιγραφικό κείμενο.

Το φωτογραφικό ανάπτυγμα της ζωφόρου και το CD-ROM αποτελούν ένα εργαλείο με το οποίο μπορεί κανείς να «διαβάσει» και να γνωρίσει τη ζωφόρο, να παρατηρήσει την αντιστοιχία των θεμάτων στη βόρεια και νότια πλευρά, να προχωρήσει σε παρατηρήσεις για τη σύνθεση ενός λαμπρού έργου τέχνης, ενός έργου, όπου τίποτε δεν είναι τυχαίο, όπου όλα υπακούουν σε έναν σχεδιασμό με στόχους πολιτικούς, συμβολικούς και θρησκευτικούς.

Νέες δημοσιεύσεις

Κ. Ζάμπας, Οι εκλεπτύνσεις των κιόνων του Παρθενώνος, Αθήνα 2002.

Κ. Ζάμπας, Μελέτη δομικής αποκαταστάσεως της βόρειας όψης του Παρθενώνος, Αθήνα 2002.

Ε. Παπακωνσταντίνου-Κ. Φραντζικινάκη-Π. Πουλή-Β. Ζαφειρόπουλος, Μελέτη καθαρισμού της δυτικής ζωφόρου, Μελέτη Αποκαταστάσεως Παρθενώνος, 7, Αθήνα 2002.

Κ. Παράση-Ν. Τογανίδης, Μελέτη Αποκαταστάσεως του νοτίου τοίχου του Παρθενώνος, Μελέτη Αποκαταστάσεως του Παρθενώνος, 6, Αθήνα 2002.

Θ. Σκουλικίδης, Μέθοδοι συντήρησης του Πεντελικού μαρμάρου, Αθήνα 2002.

Τ. Τανούλας-Μ. Ιωαννίδου, Μελέτη Αποκαταστάσεως της ανωδομής του κεντρικού κτιρίου, Μελέτη Αποκαταστάσεως Προπυλαίων, 2, Αθήνα 2002.

Ν. Τογανίδης-Κ. Ματάλα, Μελέτη Αποκαταστάσεως βορείου τοίχου του Παρθενώνος, Αθήνα 2002.